

INSIGNIA CIVITATIS
CHRUDIMENSIS

Historia
Chrudimska

w niž se wipisuje počátek města
Chrudimě, gakož také stáza, a zase pozno-
wá wstaweni, a wšelikých wěcy w něm
zbehlych.

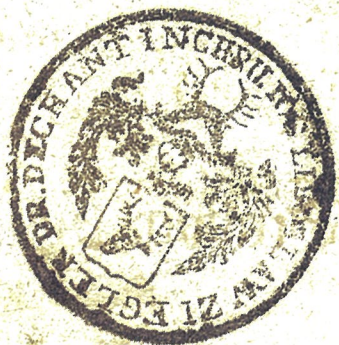
Zrozklicujch Starých Historických
knížhledaná, a w geden pořádek úwedená,
a sepsaná odemně

Jozeffa Ceregettiho
wlastence a Soušeda tohoto Královského, wien-
nyho, a Krayského města Chrudimě.

Leta Páně

M. DCC. LXX. I.

Předmluva.

Láskavi Čtenáři uediw se tomu
že ti tuto Hystorygi otomto starožitnem Land
šfreidnim Měste Chrudimi (Ktera syce nikdy praw
sepsaná a wydaná nebyla.) k přičtení podávám
nebo nic gynssyho nežli toliko samá přiroze-
ná Láška, gažožto wěrneho a wprymneho w
lastence, ktomu mně nabydla a přičinu podala.
Poněwadž o gynssyých Městech mnohe Hystorye,
a Knihy sepsane se wynacházegj. W nassempat
starožitnem Měste Chrudimi až posawáde nic
podobneho k spatreni negni. Žte tehdy přiči-
ny s pilnosti, a nemalou prácy, z mnoha starých
pamětných Hystoryckých (od hodnowerných Mú-
horúw sepsaných.) knih, dale dle rozličných pam-
něti, w Chrámech páně, a ginde na Kamenich -
wirytých, a také s pomocy vrozeného pana -
Karla Chocenskyho, ten čas přimátora Města -
Chrudimě, a vrozeného pana Jozeffa Melhar-
ta, ten čas Sindicusa Chrudimského, takowou
Hystorygi pracně gsem shledal, sepsal, a pod-
le posloupnosti Let, w pořádek úwedl.

¶ Paněwadž ale o starožitnosti Chrudimě

hodnowěrný Aúthor, Possyna z Čáchorad zmin-
kú čini, žeby předešle od Hermundského Národu
wystawene, a strze časte wálky dokonce skazene, a
poslez opúštěno bylo, a nic wšak toho nedoklá-
dá w kterem Roce swúg začátek wzalo, a gale-
prow gmeno mělo, pročez gá také toho opomi-
nouťi můjym, a začátek herú od drúheho wy-
staweni strze Knížete Chrúda.

Takowou tehdy úprimnou a wěrnoumou
prácy tobě lastawi čtenáři pro paměť zanechá-
wám, a snázně tebe žádagic, pokudžbyse
w tom negalá chiba našla, takowou
dobrotiwě naprav, a nademnou
se nezhoršuj, měgse dobře.

Kapitolo I.

O wstaweni města Chrudivně.

Svojs se psalo Leto páně 888, tehdy
swolal Wstibog mnoho lidú, a učinil dvě woy-
ska, Jedno poručil Chruďawi Múzi opatrne-
mú, a rozkázal gemú aby našly Swatoplú-
kúw zálohu učinil, tak aby žádný zgeho Kni-
žetstwi zase nemohl do Morawy úgiti, Chrúď
gakožto poslušny tak gest učinil, aštim lidem pod
Ouhowú horú se položil. Wstibog shromá-
dil gestě wětšy počet lydú, táhl úprimo nane,
přátele, aú Startoči snimi Wytwú swedl, byt-
watu sýlná mezy Morawany a Kouřimskymybi-
la tak až můjely Kouřimští daleko spátky pos-
toúpiti. Třetího dne Wstibog se s swimi oprá-
wil, a Xanim gitrem strožil se na Morawany
tú rychle přiběhli Čáslawští, a Malynští Wsti-
bogowi napomoc, a Morawane gúz byli dale-
ko od toho Bogistě odstoúpili, ale Wstibog za-
nimi pospíšyl. Otam Král Morawský cose dege
řdyž úšlyšel, poslal mnoho lydú swym napo-
moc, ale dríwo neže Morawane w hromadú
s gely, Wstibog naně s swimy úderil, w tom
Chrúď také swim lidem přispěl Knížeti na pomoc
a tak tú spolu to wogsko Morawské porazily,
a našom Bogistě zůstali až dotřetího dne.
g Drúhe wogsko Krále Morawského,

Wytwa s
Morawany.

nemagice dobrych Spehytůw, domniwaly se zbytu Morawane ležely, přiblyžily se k samému Bogisti, ale Mstibogowy uhlydarostičas z wchů Skaliku dolu se spustily, a w úkrutny Bog s Morawany wesly, a take přemožly, neb Chrůd s swymi poboků do gych woyška wstocil, a tudy gim učinil velikoú škodu a tak natom mistě od Mstibogowych dwakrát gšou Morawane přemožení, protož tu ká za Mstibog Dwur postaviti kteremuž dal, gmeno Boganow.

Haget, w list.
59.

Beckowsty
listi 120.

¶ Potom Kniže Chrůd nawracugice se zteg Bytawy nassel město spustěne, ktere bylo někdy od Bermundůw wistawene, gey swym lidem osadil, a opravyl, a dal gemu posobě gmena „Chrůdim.

Kapitola 2.

Opoložení Města Chrůdimě, a o spůsobu Starem geho.

Město Chrůdim Lezi od Prahy Trinácte mil k wychodu Slunce wdru gi w pěknem položení mezy Řekami, w úkol- take weselými Stěpnými Zahradami gest obtrásleno, mezy nimiž samo na kopcy stoji, a gest Šancey a mnohými Váštami obehnane mezy nimiž gedna nad gine wisoká Cytatel slúge, oniz dolegi wice oznámim, Magice

Položení
Chrůdimě.

čtwere předměsti. z nichžto první lezi k wychodu Slunce na neywissym kopcy, a slowe Noweměsto. Druhé lezi pod kopcem k poledni straně, a to slowe Swatokatěrinste, od Kostela ktery natom předměsti stoji nazwane, kteryžto Kostel stawen gest leta páně. 1036. gakož nāpis wtemž Kostele pod Kůrem mezy swa tými Apostoli na Kameně wiryty, az podnes toho dokazuje, což podobně y noweměsto Kostel Swateho Mychala má.

Kostel S. p.
Kateriny.

Kostel S.
Mychala.

Třetí k Západni straně teč pod kopcem, gmenowane swatogānske od Kostela Swateho Jana Křtitele.

Čtwerť lezi proti pūlnocy neyhloběgy, a to slowe pūtrkasy, od toho nazwane, že se od tūd někdy panům páterům Dominykánům, Māsto a Šeyr dodāwal, kdez někdy z města do toho podměsti bywala Brāna a most pres Řekū tudy bēžicy, Wde bywale Brāny wch Dweri, neb wereg pod Dikanskyma parkāny na walych az podnes se spatrúge, ostatek ale za Řiceno gest. Tyto troge předměsti, mimo Noweho města, gšou Řekami od města oddelene, kterežto čtwere předměsti wšak někdy take zawřise bywaly nebo Brāny gegich toho dokazúgi; w městě take nákladny Zámek natom mistě kde nyní Škola gest bywal.

Zámek

Take geden Kostelicek za městem k poledni strane na kopcy stoji, pod tytulem Nalezeni swateho Křiže. Jen má byt nejstarší stawen 087.

¶ Za městem ležegy troge wynahradni kopce kterež take swe obwzlastni gmena magi. totiž: první Kopec k wychodu Slunce slowe pūm.

wynohra-
dy.

ho do města pŭmy hāzeli. pod tím Kopcem na
chāzy se Stŭdānk nazwanā Cierwenā, oniz
dolegi na swem místě wyce psāti būdŭ,
potwydagi take sttari pamětnicy, že odswidy
predkŭw slegchaly kterať nekdy Město Chrudim
až nakopcy pŭmberskem stawalo, kdez se až po
sawāde negake znameni od stare sybenice,
nachāzy. Druhý Kopec lezi k poledni straně.
a slowe wlēi Hora, od množstwy wolkŭw nek-
dy tam přebýwagicych. Třetí Kopec lezi na-
západ genz slowe Skriwani Hora, odswe
někdegssy wohnosti tak nazwanā, na kfe-
rychžto kopcyh gesskē před nedāwnima dasy
krāsne wynohrady se wynachāzely, ktere mno-
he hogne užikky widāwaly, až y take ukāz-
dych přesowe wynni postaweni byli. Ale ny
m giž málo kde wyna wyděki gest, ale místem
Stromowj, a ostatni wstchno obylin se zasý-
wā. a tak to Město w swe celosti a Krāse pře-
dssle za mnohā leta trwalo, a potom ta-
ke w Rokŭ 1052. gyž Městské práwo mělo,

Kapitola. 3.

Co gest se dāle Paměti hodneho
w městě Chrudimi zběhlo.

Sleta pānē, 1055. Břetislaw Knize
Česke, chēge na Morawŭ odgeti, při-
gel do Chrudimě, a tŭ se roznemohl na pal-
čiwou hymnicy, a wyda že giž ūmřiti mŭ-
sy, powolal smych Dworanŭw k sobě, a-
gim prikāzal, aby Knizekstwŭ Českeho, po-
Smrti geho mezy Syny ne rozdělŭwaly, ale
aby wždy neystarssy z nich Knizekem byl.

Nacez hned Spitišnēwa neystarssyho
Syna sweho za žiwobiti za Knize. Česke wi-
hlāsyl: a mezy gync Syny Země Morawsk-
kou rozdělil, wstak ale nemoc geho čim dā-
le tim wice se rozmāhala, a on wydā že-
žim nezŭstane, wstectny wěcy s parādaw
a potom složiw Kŭce a Koby swe, w Chru-
dimi take dne dwadčāteho dewāteho pra-
synce ūmřel.

Odtŭd pak do Prahy byl přivezen, a w
Kostele Swateho wyfa poctimě pochowan.

¶ potom Spitišnēw gals na Knizekstwŭ
do sedl, Němcŭw nenāwidēge, wssm gim z
Čech wigiti rozkāsar. y take vlastní māter-
swoŭ (dage gi co wēnna gegiho bylo) z Zem-
nē wyprawyl.

potom negpředněgssy s paustwa a Kytir-
stwa Morawského před sebe do Chrudimě obe-
slal, gižž bylo fri sta, že gmena ge gmenŭ-
gic, a kdožby Palŭw neprissel, že mā hlavŭ-
stratiti.

y přigdi gsoŭ bežmestkani, a položili se ū
Chrudimě na Esarlagi, a odtŭd gely do města
a tŭ Knizeke očekāwaly.

¶ Nāsledŭgicyho wak dne, priad Knize.

Břetislaw
w Chrudimi
ūmřel.

Morawopis
na Kol 1055.

Bagel. list. 123.

Breckowsty-
list. 243.

Moraw:

Němcy od
Čechům po-
razení.

Beckowsty.
list. 482.

Saget
list: 278.

stoupiti to bogi. Y syeli se wšechny Němcy
mezy Mlegtem a Chruđimí, Čechowetakt
se kním přiblížili, jělla se bytwa mezy O-
pocnem a Tůrowem, a tu sou němcy od
Čechůw porázeni nahlawu. Potom Ja-
rosław wěznůw na Bolehrádek dwě-
stě a padesát sehoů pogal, a Ctibor =
na ůhersto toliketž gich hnal, wte byt
wě Němcium přes tři Tisyce počítali
Čechůw toliko dwanāct set. Gini o
tom kdýž ůslišeli, pomalů se s Čech-
wikradli.

Leta 1416 Byl Consecrowan Welky Chrām
pānē Děkarsky, pod Tytulem Nanebewozdi Pan-
ny Marye, strze wifoce Oswycencho Otce Swa-
toslawoa. Bystůpa prazsteho,

potom Leta 1421. gisty Myntzmaistr a sflaska,
Jan Městecky a pita z Častolowic s Hornity,
a s Čáslawstymy, tež take y s Chruđimstymy, sebna
wšě se a nenadāle do Chotěboře naden Dromnic
w padli, a hřmot wdyty učinili: Tábortí ač ne-
mālo byli postrasseni, wšak proto statečně se brā-
nily, ale že Chotěborstym Tábortí welikou ůči-
nily škodů, protož se gim hrāniti pomocet ne-
chtěly, a znamenawšě Tábortí že se sami nemo-
hoů obrāniti, tēm Pānium se na Milost daly, ale

Hornicy genž na Tábory wědmi zūtíwi byli, woy-
ce než Tisyce gichtů zbyli, a snimi spolu tři Knězi
kteri sloužili bez Ornātů, a Dromādka gestě se.
dwoůma Knězi tēmí Táborskymy weden do Chru-
dimě, a tu snimi w prostřed Kyakti ůpālcn, ato
se gemu sprawedliwym Bostym soudem prihodilo
neb on Dromādka rád Knězi w Gistbāch palil, a
protož sām take s Knězmi ůpālcn byl.

¶ Potom take toho casu prazane tábly k Chru-
dimi, Žistkú s Tábory podhorami očetawagice
kteryž ů Tábora Pihartim potrestal. Na zegt
tri po swatem Marku, tábly Žistka k Lychtenber-
tů a nate cestě mnoho Kosteliw spālil, y Knězi
z mordowal. pak na den swatého witakasse,
prazane a Žistka položili se ů Chruđimě hřice to
město dobywati, a natom se sněly, aby pořad-
wšechny mordowali, a tim aby w celm Kragy
strach ůčinili. Ale Jan Městecky kteryž bil w Chru-
dimi Heytmanem, obāwage se sle prihody, we-
šel w Raddů s Chruđimstymy a na zegtři dal-
se s prazany w rokowāni, y stala se smlouwa tak
aby ani Tábortí, ani prazane do Města w pūstěni
nebili. a Chruđimsti hned toho dne aby s Kaly-
chů prigimali, tež čtyry Artykule prazstě aby dr-
želi. Chruđimsti hřice se prazanum zalibyli, Mā-
ster Strādowsty swatého Jakuba, w němz bydle

Dromādka
w Chruđimí
ůpālcn.

Žistka přitāhl
k Chruđimí.

Strádowští
Křeholníci
smordová-
ni.

Chrudimští
Dominykani
úpaleni.

Háget. Lyst. 389.
Bečkovský list:
680.

Feiler Topogr:
Bohem:
Balbini.
Misiell. pag. 18
Vogten. jetztl.
Böhem: 87.

li Bratři menšy Křadů S. Františka, zapá-
hly, a čtyřdwadeceti Křeholníků smordoma-
ly. Když pak do tohož Města Chrudimě pra-
žane přišli, tu s Chrudimským Klášter-
panny Marie Hanebuzské rozbořili a wy-
brali, a osm (.gini písky osmnacte.) Kne-
zi Křadů swateho Domynika w prostred
Kynku (.tu kde nyní státiže stogi.) wtemž
Roce dwadceáteho dwateho Dubna úpali-
ly. Nacez potom ziska stou Koristi hnul
se odtud k pardubičkám.

¶ Tuto pak slusly mi doložiti y toho: že ačto
lito Háget a Bečkovsky písky, žeby ti Dominy-
kani mueli od Lydu, neb Obitoatelůw Chru-
dimstych úpaleny byti: temž wssak naod-
porčito postrané položení Auhores) stoge-
gi, a prawice: žeby ti Dominykani mě-
ly od Důsytůw úpaleni byti.

Leta 1430. Cechům dobrým atem genš-
pokog milowali stegskalo se s nezbednýmj, a-
wssak někteři s panůw a z Kyrštwá, nemo-
houce těch Loupežníkůw witrpěti, na Němce
gich ponaukali. Loupežnicy k slému neda-
li se dlouho pohyžeti, ale sebratwssese w Bra-
decku, w Chrudimsku, tez y w ginych Kra-
gich k prase táhly, a okolo Měst Pražských
se kladli, z nichž každá Kola wsláštynigme

no měla, Hradeckí slouli Křosličtowie, Chrudim-
sky Strádowští, Běchyncký Kloboučtowie, Kľa-
towští Stregětowie, Kouřimští wleči Kola /
Lytoměřicki Dohawičtowie, a tak gini rozlič-
ně se gmenowali, y nemohouce gich nigabš
útrofiti, až potom Bystup Pamberšky peněz
gespokogil. potom Leta 1460. Král Giri ge-
da do Morawi, prigel do Chrudimě kdez se-
snich tak sylně chumelili počal, že Král púl-
drůbeho dne w Chrudimi zůstati musel, táb-
k němu nenadále Kaktůssane w počtu welkem
prigeli, a swe žalobi proti Cysari Srydrychowi
přednáseli, z nich negwětšy byla: že Cysar zlou
mynce dělati dal, pro kterouž welká chudoba,
y také proti Cysari rozbrog w Lydu winnou te-
hož Cysare powstal. Král přiwětiwimi slowi
Kaktůssanum radil, aby pokog s Cysarem za-
chowali, gestli žeby něco nepokogneho pro-
ti němu začali, že on geg galb kdy prwe-
de s nim učiněne gednoty hágyti musy. te-
mi slowi poslowne zastrasseni bywssse, s Chru-
dimně do Kaktůs se nawrătili. potom Král
giri wsslechny polaty wssmēs s welkým po-
fessenim wsslech Cechůw, z Králowstwi Ceste-
ho wipowědel, kteří nemohouce se gináč wi-
msiti, kdez s Cech odgizděly, mnoho po ces-
tách, měst, městecet, a wssnie wospályli.

Morawopis
na Kol. 1430.
Bečtow: 739.

Král nemohl
pro snich s
Chrudimě.

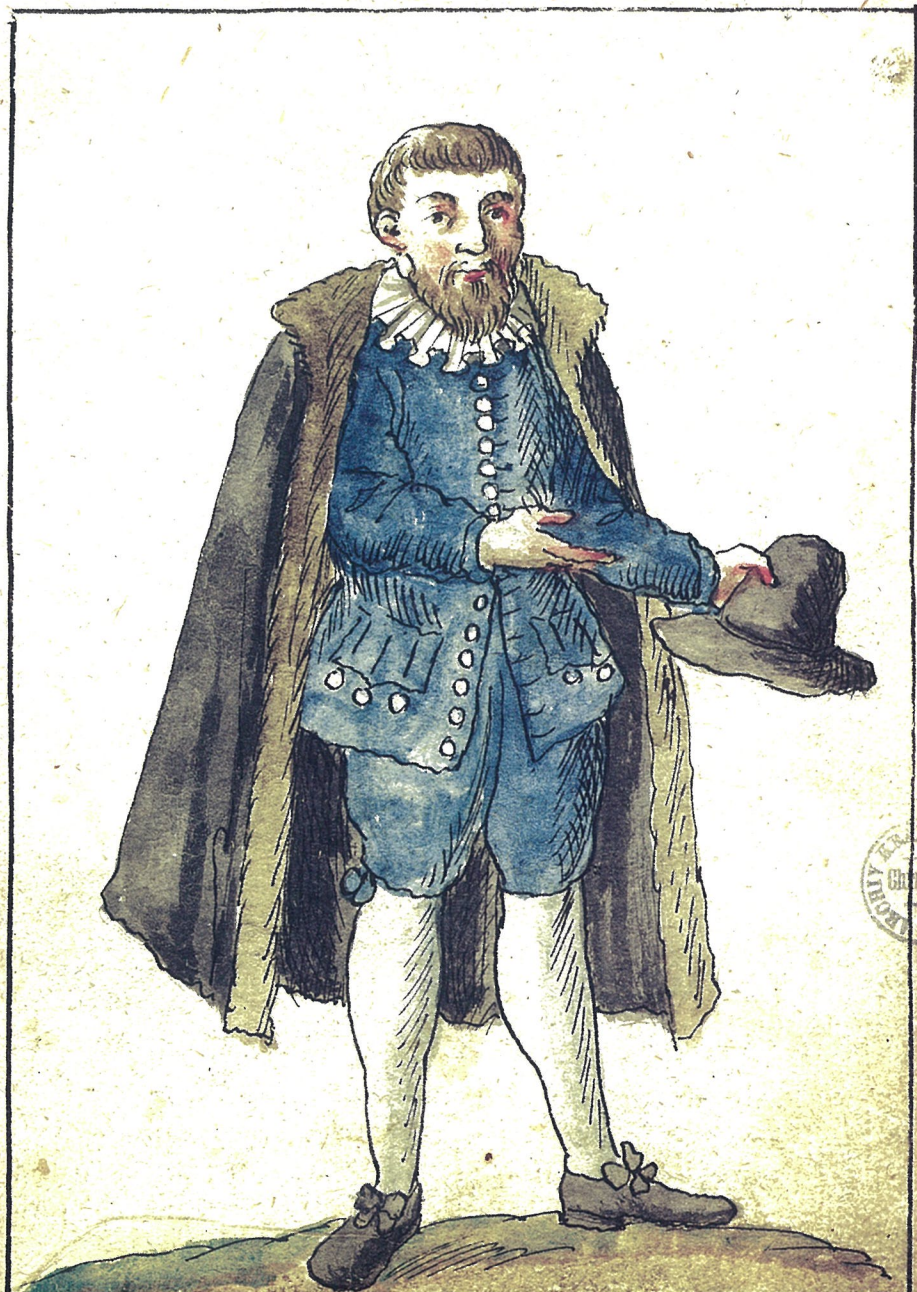

Morawopis.

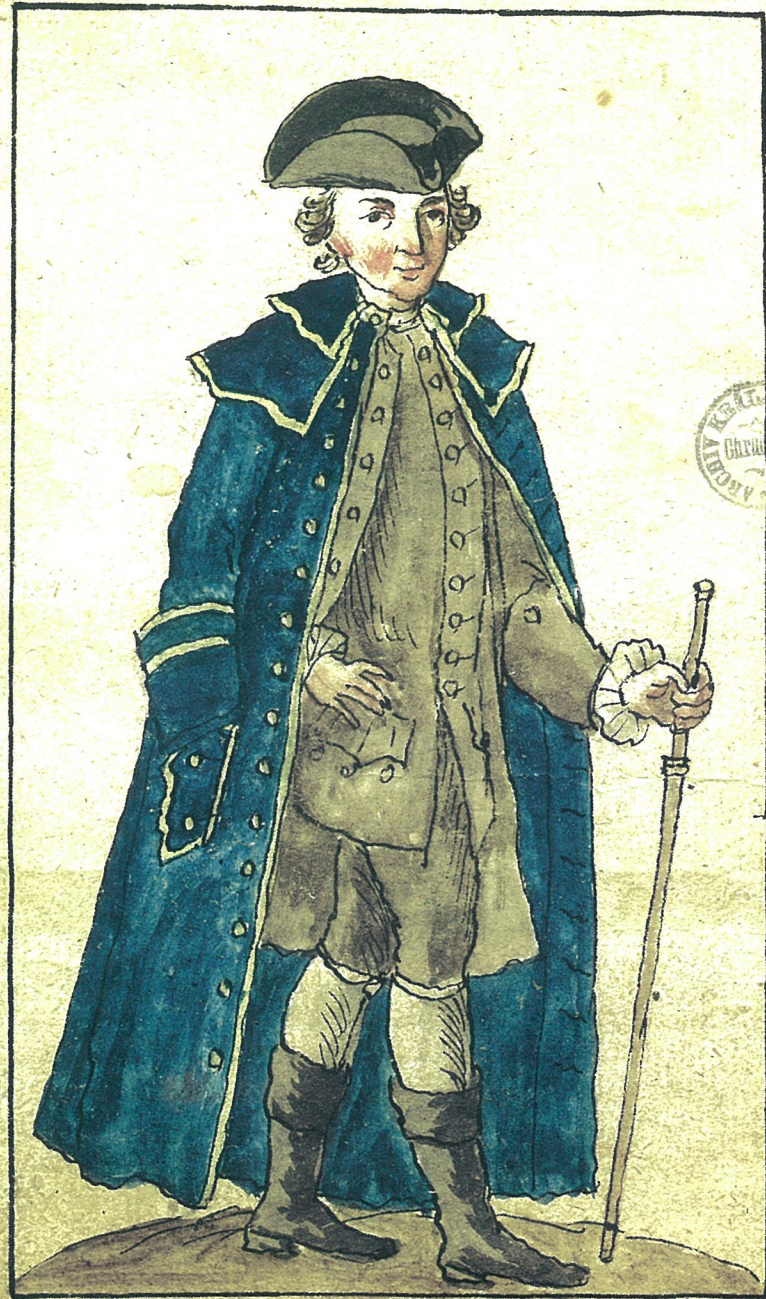
Páni Cysarſky Kychtářowe od Leta 1579.

1. v: pan Jan pácha.
2. v: pan Samuel Franc z Lybyc.
3. v: pan Šebestján Kryſtoff.
4. v: pan Jan Solnický.
5. v: pan wáclaw Korincký.
6. v: pan Gyri Boleslawſký.
7. v: pan Jan Mag.
8. v: pan Jan Bohauſſ.
9. v: pan Samuel Kryſſpyn.
10. v: pan wáclaw Pyſecký.
11. v: pan Danihel Šebastyány.
12. v: pan Gyri Koukal.
13. v: pan Antonin Ceregetý.
14. v: pan wáclaw Petržílka.
15. v: pan Šrantiffek Kryſſpyn.
16. v: pan Jan Myller.
17. v: pan wáclaw Pecold.
18. v: pan Šrantiffek Tyrány.
19. v: pan Šrantiffek Krauz.

¶ Poněwadž ō Starožitnoſti města Chru-
dimě, a Obywatelých geho ſe túto mnohe wě-
cy wypisúgi, proceſ ſake aby geden každý wede-
ti mohl ſpoſob gegých předeſſleho Kroge, túto
wyobrazení předſtawúgú, gat múzſte, ſak ſake
Ženſte.

Aby pak také
 polomey wi-
 deli, Pterak,
 tichy rynek,
 sych Casaru
 Obywatelewe
 Chradimski se
 nosyli, a ga-
 ka moda byla
 Tuto se pred
 stavuhy.

Leto 1765.
 od 15. Vno
 ra, byli za
 powedene
 Stribrne-
 penize tohij
 Pregelary
 Bresse, a-
 dvoou Bre-
 slavy, tez
 sate trami
 ky, takze
 si nesmel
 zadny za
 nic brati.

Kapitola. 19.

To se za těchto našich časůw zběhlo.

Léta 1758, začala opět Morová
Lána sem tam probýhovati, kdežto také w-
Chrudimi na sta lydi již bylo po mřelo, pročť
toho Roku 26. února, tehdejší wšoce Důstogny
pan Děkán Ján Dohalský, wedl gest pobožnou
procesy s Swatým Obrazem Salvátora, za
odvrácení těch zlíh nemocy, od kterého doby
žádný wice se nerostnal.

Žli nemoce
w Chrudimi.

¶ Tehož Leta, dne, 26. čerwna, When wissel na
Novem Městě w Šanderowskym Domku, kdež-
tři Domky s hořeli wedle Swatého Michala,

¶ Leta 1759. dne, 29. ledna, zapálil se When
o pana Krystýána Keta, w nocy o gedenácte ho-
dině, wšak ale s pokojem newyssel.

¶ Leta 1760. wzdwižená gest w Chrudimi swa-
to Křižowá Cesta s přičiněním wšoce Dústog-
neho tehdejšího pana Děkana wáclawa Haug
wice, a mnoho wzáctneho magistrátů, kterážto
Swěcená gest dne, 13. čerwnce, šrse welebne
ho pana patera Hermolausa Pleünera Wuar
dyána Srantiskánskeho z Prahy. při kteremž
to swěcení Kazani měl welebny pan pater,
Remigiús Sastr, Kazatel uedělní od Matky Bo

Křižowá
Cesta w Chru-
dimi.

ži Sněžne. Sündús Na Malowáni, Křezbů, Štaffy-
rowáni, Tráhlári, a Zamečnikowi, se wzał zodka
zanyh na Wzdobú Kostela, Donáto Morátorowskych
pěti set zlatych, a ostatně od Žadůšni Calsi dodá-
no gest. Zakteroážto stálost te S: Křižowe Cesty
músel wzáctny Magistrát Wšoce Dústogne Kon-
systori písebně Kawírowati.

¶ w Temž Roce wzdwižen gest Oltár w Kostele
Swatého Michala, kdežto prwe byl nikdy smeho
wlastního Oltáře neměl, ale toliko měl Oltár starý
někdy w welkem Kostele begmaly, naněmž se nachá-
zy místo Oltár plátů, Křezba starodáwní na Še-
bewzeti Panny Marye, Ktery rymí w temž Koste-
le na straně ženskyh stolic postawen gest. pročť
tehdy Jozef Ceregešy Oltorplát do tehož Koste-
la gest Malowal, a také Darowal, a pan Ján
wynar, gestě s pomocy některych Dobrodincůw
a pilnym přičiněním welebneho pana patera-
Jána Kolumbůsa, toho času Kaplana Chrudim-
skeho, Oltár udelati dal.

Oltár swa-
tého Michala.

¶ w Temž Roce dne 4. Října. přigel do Chru-
dimě W: D: pan Ján Křayzr Byskup Šuffr: a
wyt: Gener: s Prahy, na žádost W: pana Děkana,
a wzáctneho magistrátů, načeš páteho te-
hož, dne uedělního, na den Swatého Křižen-
ce, Swětil welky Kostel, a tři Oltáře, totiž:
welky Oltár Nanebewzeti Panny Marye. a
Oltár S: Salvátora, také Oltár Hagnow-
ský. Dokterych wložil wšakly swatych. a při-
tom také Inštolírowal W: D: pana Děkana wá-
clawa Haugwice.

Kostel swé-
cen.

zakopali, potomto mista zase tou dlužbou wysa
zowaly, kdy gim tri dlužicky zbyli. *1822*

Leta 1759, dne 8. února, Bywšši Klariženy
 Droziny pan Frankšik Štipek, a Droziny pan Ka
 rel Chocensky do Kútné Hory k Šeptiškam úřadní
 kam, strany tam složených swatých ostatkůw těla
 S. wiktoryna účinníka, Pterezto ostatky Dá
 stogny pan Děkan řehyssy, Wáclaw Šauprie
 z místa Kádniho, při držaných zádušních ou
 čech, wcyss gmenowancho rokú adne, wyzd
 wihl, a gedno sto sedumdesate zlatych od Magi
 stratu obdržel, by geg w Kútné Hore okrásliki dal
 kamž fakt to swate tělo odeslal. wssak penize naok
 rasú dane zasebou zanechal. Šeptišky ale Pdyz
 smloiwú učiněnou měli, a peniz na ozdobú ne
 obdrželi, dodila se dáki nechfeli. Trwagice togiz
 dlouhy čas, a dowědice se Magistrat že penize
 obdržene pan Děkan gin neodwědl, anobř za
 sebou zanechal, že přičiny nad gmenowane
 pány Kádni wšlal do Kútné Hory k wlečné
 Matce Marygi Eřherygi, Rozenc Malowcowe
 Pde znouú dilo na sto a paděsát zlatych smlú
 wili, na Pterez osumdesát yhned se zawdalo,
 ostatni sedumdesát přiwizdwihowáni se do
 dalo, Ptere syse giz prwe od Pana Děkana ta
 ke nasto a paděsate zlatych smlúweno bylo.
 g To swate tělo od wzáctneho Magistratu
 Šhrúdimšeho při Swátosti Papežste w Kři
 mě Memorialiter žádáno bylo 1752. Ptere
 dle Authentiky w Křimě 9 Augústi 1754.
 nápotom z Křima do prahy přinesl, gisty

Tělo swatého
 wiktoryna.